

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Congressen

The masculinity paradox

Studiedag georganiseerd door Esther Perel
[New York, 10 november 2018]

May Michiels

Esther Perel deed na haar spraakmakende bijdrage aan Zomergasten in De Wereld Draait Door een warme oproep om 2019 'het jaar van de man' te maken. Geïnspireerd door haar werk en door deze oproep, besluiten mijn man en ik naar New York te trekken om deel te nemen aan de door haar georganiseerde studiedag over dit thema onder de titel 'The masculinity paradox'. Het congres is al enkele maanden van tevoren uitverkocht. Er zijn ongeveer driehonderd mensen aanwezig en er kijken nog eens honderden mensen over de hele wereld live of uitgesteld online mee.

Perel opent de dag met te benadrukken dat 'de man' en 'de mannelijkheid' niet bestaan. Er is wereldwijd een grote diversiteit aan opvattingen over de man en mannelijkheid. Zelfs binnen een kleinere gemeenschap als de westerse wereld bestaat er over dit thema een grote variëteit aan gedachten. Ze toont vervolgens een kort filmfragment van Minuchin op zijn negentigste verjaardag, waarin hij spreekt over het belang van onzekerheid. 'Zekerheid is de vijand van verandering. Ik vind dat je in therapie voor onzekerheid moet zorgen, voor verwarring en nieuwsgierigheid en voor hoop en voor complexiteit.' Daarmee is de toon van deze dag gezet. Het doel van de dag beschrijft Perel als 'Nadenken over hoe in relaties en relatie-therapie om te gaan met de geïnternali-

seerde gendercodes, die onze identiteit mee vormen en zo een krachtige invloed uitoefenen op intieme relaties. Onzekerheid creëren met de nodige nieuwsgierigheid en ruimte voor complexiteit zijn belangrijk in therapie, om voor zowel mannen als vrouwen ruimte te creëren om zichzelf ten volle uit te drukken.'

De *keynote speech* van Perel heeft als titel 'The making of man: clinical implications'. Ze hangt haar verhaal op aan vijf thema's, mannen en identiteit, intimiteit, seksualiteit, macht en trauma. Perel illustreert haar verhaal met verschillende filmfragmenten, waarvoor ze duidelijk put uit de fragmenten die ze in Zomergasten heeft gepresenteerd en becommentarieerd. Ik werk alleen het eerste thema mannelijke identiteit hier wat verder uit.

Gedurende eeuwen was mannelijkheid de norm voor menselijkheid. Mannelijkheid was evident, natuurlijk en vooral het tegendeel van vrouwelijkheid. In de negentiende en twintigste eeuw kwam er in taal, wetenschap en samenleving meer aandacht voor vrouwelijkheid. Er ontstond een twee-seksenmodel. Momenteel zitten we in een nieuwe revolutie in dit discours door het ontstaan van een spectrum van gender-fluïditeit. Perel vraagt zich overigens af of mannelijkheid historisch gezien wel zo'n vaststaand gegeven was. We kijken naar mannelijkheid als een doel, een verplichting, een objectief. Kortom, meer een imperatief dan een indicatief. We zeggen 'Wees een man' en 'Verman jezelf'. Als mannen voortdurend hun mannelijkheid moeten bewijzen, is die misschien toch niet zo natuurlijk.

Onze eeuwenlange cultuur van manne-

The masculinity paradox

lijke dominantie heeft zo diepgaand bepaald hoe mannelijkheid getoond en 'uitgevoerd' moet worden, dat het verlies daarvan zeer bedreigend aanvoelt, als het verlies van een kernidentiteit. De code van mannelijkheid, onbevreesdheid, stoïcisme en competitiviteit, internaliseren mannen over de hele wereld in relatie met een autoritaire, patriarchale vader en in relatie met een moeder die de gendercode ook heeft geïnternaliseerd. Met vragen als 'Wat is het deel van je mannelijke identiteit dat aan je werd toegewezen, en wat is het deel dat je gekozen hebt?' zet Perel aan tot een bewust omgaan met deze nalatenschap.

Het moderne vaderschap heeft het beeld van de man wellicht het meest ingrijpend veranderd. Als de vrouw ook mee zorgt voor de materiele welstand van het gezin, dan kan de man ook aangesproken worden om deel te nemen aan het gezin als een emotionele eenheid. De impact van die evolutie in het vaderschap op de vader-zoon relatie en op de ontwikkeling van de zoon, illustreert Perel zeer treffend met filmfragmenten.

Daarna volgen in een hoog tempo een aantal sprekers met allen zeer interessante bijdragen, maar te veel om in een beknopt verslag samen te vatten. Ik haal er enkele aan die mij getroffen hebben. Terry Real, oprichter en opleider van het Relational Life Institute, spreekt over het thema 'Mannen begeleiden voorbij het patriarchaat'. Real heeft zich gespecialiseerd in verborgen depressie en het omgaan met schaamte en grandiositeit bij mannen en hoe die zich in de partnerrelatie manifesteren (Real, 2003, 2011). Een citaat dat bij mij bleef hangen: 'Studies hebben steeds weer aangetoond dat in onze maatschappij gelijkwaardige relaties – met tweeverdieners en gedeeld huishoudelijk werk en beslissingen – tot een hogere graad van huwelijksstevredenheid leiden voor beide

seksen dan traditionele huwelijken, gebaseerd op hiërarchie en een sterke verdeling van rollen. Maar relatietherapeuten gedragen zich alsof deze keuzes in relaties eenvoudig een kwestie van persoonlijke voorkeur zijn. Dat is zoals een tandarts die weet dat snoep slecht is voor de tanden en daarover zwijgt omdat hij tandenpoetsen en snoepen beschouwt als een kwestie van persoonlijke waarden.' Een pleidooi dus om niet te aarzelen aan psycho-educatie te doen omtrent (het weinige) wat we met stelligheid weten over relaties in deze tijd.

Doug Braun-Harvey, groepstherapeut met mannen die worstelen met seksverslaving, vertelde over wat hij heeft geleerd door te luisteren naar mannen die spreken over hun erotisch leven. Hij was een van de sprekers die aandacht gaf aan het normaliseren en herdefiniëren van de mannelijke seksualiteit.

Braun-Harvey bekijkt 'onbeheerst seksueel gedrag' als een probleem van seksuele gezondheid binnen een breder kader van menselijk gedrag in plaats van de betekenis te versmallen als een psychiatrische stoornis of een verslaving. Therapeuten en hulpverleners spreken volgens hem met cliënten over seksualiteit in termen van veiligheid en preventie van zwangerschap en soa's, maar zij geven te weinig aandacht aan plezier en lust. Hij verwijst daarbij naar de zes principes van seksuele gezondheid van de Wereld Gezondheidsorganisatie: wederzijdse toestemming, niet-exploitatie, bescherming tegen soa's en ongewenste zwangerschap, eerlijkheid, gedeelde waarden en plezier. Deze principes, en de grondige concretisering daarvan in zijn boek, zijn voor hem de leidraad in zijn gesprekken met zijn cliënten (Braun-Harvey & Vigorito, 2015).

In dezelfde lijn ligt de bijdrage van David Ley, klinisch psycholoog en auteur, bekend om zijn kritische standpunt in

The masculinity paradox

verband met seksverslaving. In zijn lezing 'Seksuele integriteit ontwikkelen bij mannen' zet hij zich krachtig af tegen de mythes over seksverslaving en over het gevaar van porno kijken. Hij verwijst daarbij naar uitgebreid wetenschappelijk onderzoek (Ley, 2012), dat aantoonde dat seksverslaving niet bestaat en porno kijken niet gevaarlijk is. Hij pleit ervoor dat mannen verantwoordelijkheid nemen voor hun seksuele keuzes in plaats van mannelijke seksuele lust te zien als een 'demonische kracht', die weerstaan, gevreesd, behandeld of uitgedreven moet worden (Ley, 2016).

Terugkijkend op deze dag, valt me op dat mannelijke seksualiteit veel aandacht heeft gekregen. Vier van de zeven sprekers spraken over dit thema. Dit weerspiegelt het uitgangspunt van Perel dat seksualiteit een venster is op het zelf, de relationele dynamiek en de cultuur. Ik was vooral aangesproken door de combinatie van deskundige sprekers en kwetsbare reacties van mannen uit het publiek, die aangaven dat deze dag hen erkenning en ruimte bood. Wij keerden dan ook naar huis met het voornemen dit thema vast te houden en verder te bekijken of een jaar van de mannen in Vlaanderen en Nederland zinvol zou kunnen zijn.

De Plek, een oriëntatie op het landschap van professionals, zedendelinquenten en hun systeem

Studiedag georganiseerd door Sectie Forensische Systeemtherapie van de NVRG [Leeuwarden, 14 november 2018]

Debbie van de Brake

Door interactieve lezingen en een aantal korte theaterstukken werd iedereen op

May Michielsens, klinisch psychologe, opleider, relatietherapeut en organisator van School voor Relatietherapie vzw in Antwerpen. E-mail: maymichielsens@schoolvoorrelatietherapie.be.

Literatuur

- Braun-Harvey, D. & Vigorito, M.A. (2015). *Treating out of control sexual behavior – Rethinking sex addiction*. New York: Springer Publishing Company.
- Ley, D. (2012). *The myth of sex addiction*. Littlefield: Rowman & Amp.
- Ley, D. (2016). *Ethical porn for dicks – A man's guide to responsible viewing pleasure*. Berkeley, CA: ThreeL Media.
- Real, T. (2003). *How can I get through to you? – Closing the intimacy gap between men and women*. Londen: Simon & Schuster.
- Real, T. (2011). *I don't want to talk about it – Overcoming the secret legacy of male depression* [audio cd]. Old Saybrook, Ct.: Tantor Media Inc.
- Ruyg, E. (regisseur) (2018, 2 september). Zomer-gasten met Esther Perel [Tv-uitzending]. Hilversum: VPRO.
- Versluis, M. van (hoofredactie) (2018, 22 oktober). Esther Perel roept 2019 uit tot het jaar van de man [tv-uitzending]. In: De wereld draait door. Hilversum: BNNVARA.

deze studiedag van de NVRG uitgenodigd om samen na te denken over 'de plek' van therapeuten, delinquenten en hun systeem. Hoe kunnen we naar gezamenlijke taal zoeken om van daaruit verder te werken? Hoe kun je vanuit een houding van 'niet weten' iedereen zoveel mogelijk ruimte geven en samen onderzoeken wat helpt in gesprekken met zedendelinquenten en hun systemen?

De locatie hiervoor was een monumentaal gebouw, de Kanselarij in Leeuwarden,